

Let za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted to
the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETAR

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se"

PAZITE!
na številko v oklepaju
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplji-
tega spodaj ali
na ovitku. Ako (79)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo ponovite je takoj.

Stev. (No.) 78.

Chicago, Ill., 9. marca (March), 1909.

Leto (Vol.) IV.

CHIKASKE SLOVENKE, KI IZDELUJEJO SLAMNIKE NA DELU ZA SVOJO ORGANIZA- CIJO.

Nedeljski shod je pokazal, da ho-
čejo biti delavke organizirane.

Po posredovanju V. Eriksona, predsednika "The Straw and Hat Workers Union No. 12675", združene pod "American Federation of Labor", se je začelo s pomočjo slovenskih organizacij in organizatoric agitacija za slamniskarsko unijo v Chicagu. Angleške delavke in delavci v tej industriji so namreč sprevidele, da so Slovenke izurjene v svoji stroki, zlasti pri izdelovanju moških slamnikov in da jih gospodarji v poštevajo. Ker pa kaže, da so gospodarji vsak čas pripravljeni znižati plače, če bodo čutili, da slodnejšo organizirane, je sklenila unija povabiti vse Slovenke v tej obrti, da se združijo ž njimi za vse slučaje v zadevi plače. V namen dosege, uspešnejše agitacije, je Unija naročila tiskati 200 vabil za shod v slovenskem jeziku vsakodnevno je preskrbel Unija tudi slovenskega poročevalca za ta shod.

Za poročevalca je bil določen sodr. Josip Zavertnik, ki se pa radi neke nezgode ni mogel udeležiti shoda, zato je zastopal to poročilo sodr. Frank Petrič.

Shod se je vršil v Columbia Hale, na Halsted in 12 ti cesti.

Udeležba žal. ravno ni bila velika; vzlic temu pa je bilo zapaziti, da so Slovenke vnete za organizacijo.

Na shodu so bile tudi angleške delavke in mogoče kaj Nemk. Shod je otvoril predsednik V. Erikson, kateri je pojasnil v angleškem jeziku namen shoda, ki je bil prirejen nalašč za Slovenke. Na to so nastopile povrsti dve angleški govornici. Obe ste govorili in pojasnjevali o pomenu združenja.

Na to je dobil besedo predsednik ornamentalne Unije, ki je v nemškem jeziku istotako povedal da je treba združenja, če hočemo varovati svoje interese. Potem je predstavil predsednik shoda slovenskega poročevalca sodr. Fr. Petriča, kateri je bil pravzaprav glavni poročevalec shodu, v slovenskem jeziku.

V kratkem a jednatem govoru je povedal namen shoda, in kako potrebna je za vse narode, brez razlike, veroizpovedanja in v tem oziru tudi političnega prepričanja to se gre za boj vsakdanjega kruha — organizacija. Med drugim je dejal: "Kakor mi je znano, ekzisuje ta unija angleških tovaršic, ele nekaj čez eno leto. Vzlic temu pa ima nad 350 članov in članice, ki so organizirani v organizaciji te stroke."

Slamniskarska industrija v Ameriki, je ena najmlajših industrij; lasti je pa ta industrija zelo mlada v izdelovanju moških slamniov. To dejstvo izvira deloma od od, ker v Ameriki ni bilo delavcev izurjenih v tej stroki.

Ko so prišle Slovenke v Chicagu, to je bilo pred dvema leti, tatar je ta industrija dobila šele svoj začetek. Gospodarji te obrti so bili takrat veseli in so privolili plačo, kakršno so Slovenke same postavile; računalo se je po-
rečno tako, kot so služile v sta-
tem kraju.

En čas je šlo to, zaslužilo se je dobro, toda gospodarjem so se vte po \$25 — \$30 — \$40 na te-
len zdelo previsoke in začeli so
kajati slabe kite, začeli so pregre-
lovati zaslužene zneske in utrga-
ti pri tucatu.

Dosedaj se v splošnem kakor sem podučel to še ni zgodilo, ampak zna se v bližnji bodočnosti. Da se pa ta nakana prepreči, je treba da stopite tudi ve v organizacijo Vaših angleških tovaršic. V vseh "šapah", kjer se izdelujejo slamniki naj bodo delavke in delavci organizirani, ker le tako zamorete držati vaše delo, plače ip diktirati bossom zahteve po-
tom skupnega kontrakta. Ko se to zgodi ne bo več jamranja, niti se ne bo treba jeziti čez prikrajšanje v plači. Za vse to bo skrbel Unija da bo red. Pritožiti se bo treba le na unijo in koraki se bodo takoj naredili. Unija ima pa tudi namen ustvariti zbliznanje delavskih težej, da gredo delavci roko v roki drug z drugim pri delu; tukaj nesme odločevati nobena narodnost ali kaj podobnega, pač pa le interesi vseh; kajti v "šapi" delajo švedske, angleške nemške, češke in druge delavke in Bos se nikdar ne ozira na to, kakšnega naroda je kdo; on se ozira le na to, koliko dobička ima od katerega.

Vsled tega je pa treba, da pristopi vsaka, ki dela v tej stroki k tej Uniji in agitira poleg, da bo do končeno vse v uniji; kajti le potem šele bo mogoče staviti zahteve in varovati interese.

Če bodo gospodarji videli, da ste organizirane, bodo Vas tudi respektirali; ob enem bodo pa tudi drugi delavci čislali vašo solidarnost, ne pa vas nazivali s "skabi".

Za to pa kar danes vse v Unijo! Slovenke, med katerimi je bilo največ mladih deklet in žena so burno pritrdjevale izvajanjem in parkrat pretrgale govornika z aplauzom.

Na to ste v slovenskem jeziku govorile še gšč. Fany Potokar in Mary Mrlak, ki ste s primernimi besedami povdarjale potrebo združenja in solidarnosti s svojimi tovaršicami.

Na shodu se je vpisalo 5 Slovenk in en Slovenec v Unijo. Vse so pa obljubile, da bodo agitirale in privlele v Unijo še vse ostale Slovenke, ki še niso poleg. Ene Slovenke so že v Uniji, odkar je bila ustanovljena. Sedaj je treba dobiti v unijo le še tiste, ki se še niso odločile za ta korak.

Unija slamniskare ima svoje red ne seje vsak drugi petek v mesecu na 167 Washington Str. Prihodnja seja bo dne 19. marca.

Slovenke!

Pristopajte k uniji vaše stroke! kajti čas bo prišel, ko bodo morale biti vse organizirane, če bodo hotele delati po "šapih"; v to bo prisilila unija bosa in delavke, ki ne bodo v Uniji, ne bodo dobile dela. Zato je pa bolje da pristopate preje, prostovoljno.

Delajte roka v roki z drugimi delavkami in videle boste da bo prav.

Slovenski organizatorji so Vam vedno narazpolago, kadar jih rabite v zadevi raztolmačenja. Kadar rabite govornika naznanite to predsedniku vaše unije Mr. Eriksonu in on nas obvesti, v kar bomo drage volje storili vse, kar je v naši moči, za dobrobit naših rojakinj, in sodelavk.

Živele zavedne slovenske delavke v svoji stroki!

DELNIČARJEM JUGOSL. DEL. TISK. DRUŽBE NA ZNANJE!

Delničarjem naše družbe naznanjamo, da so bili v nov direktorji za leto 1909 izvoljeni sledeči delničarji in kandidati:

John Grilec, John Petrič, Frank Mladič, Josip Jesih in Josip Jerob. Mesto predsednika, tajnika, blagajnika in nadzornikov si voli ta odbor sam med seboj.

Po prihodnjem zasedanju njih zbora bomo natanko poročali, kakšen posel kdo opravlja. Toli-ko za zdaj.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Od blizo in daleč

Dne 4. marca 1909 je Roosevelt prenehal biti predsednik Zdr. drž. Nekteri so ga kovali v nebesa, drugi so trdili zopet, da nima nobenih zmognosti. Resnica je nekako v sredi. Roosevelt ni bil človek in pol, pa tudi ne navadni človek; njegov značaj je prikazeval znamenja samozaupanja in velike domišljavosti. Roosevelt je posnel nemškega cesarja Viljema. Po njegovem vzoru je pisal in govoril mnogo. Dovršil je interesantne spise za politično literaturo republike. Obogatel jo je s "šlagerji", ki bodo še dolgo imeli svojo privlačno silo. Kot socialno-politični kritičar je "prekosil" svoje prednike; in mirno lahko izrečemo, da je v socialnopolitičnih zadevah, ne oziraje se na mnenje svojih sovratnikov, predzno izrekal svoje mnenje. Za zakon, ki zahteva jamstvo podjetnikov pri neizgodah za delavce, je odprto zahteval ostrejšo določbo za podjetnike. V tem oziru je Roosevelt nastopil agitatorično.

S tem je končana hvala za Roosevelta. On ni bil velik reformator, ker mu je manjkalo znanje o gospodarski evoluciji. Bil je omejen človek srednjega stanu, ki je v svoji duši nazadnjak in nasprotnik razvoju velekapitalista. Vendar pa v tem oziru ni soglasal z Bryanom, ni malomeščanskih misli kazal odprto.

Roosevelt je bil človek, ki je vzrastle sredi veleindustrije, radi tega je imel toliko inteligence, da je razumel, da se velekapitalizmu ne more zapreti pot do razvoja v mejah današnje družbe. On je hotel le reformirati kapitalizem, vzeti mu je hotel zločinske praktike. Odbiral je profit, rento, obresti. Vse to je smatral za dobro; ali hotel je, da se "zaslužijo" profit, renta in obresti poštenim potom brez "vodenih" delnic in drugih zločinskih manipulacij. Te slabe lastnosti ameriških kapitalistov je hotel odstraniti, da bi današnja družbo obvaroval pred idejo socializma. Kdor pa hoče zapreti pot socializmu v delavske vrste, mora lo-
gično tudi zahtevati, da se z delavci ravna pa človeško. Radi tega je Roosevelt priporočal zakone v varstvo delavcev; in je pri razporih, ki so nastali med premogarji trdega premoga, železniškimi vslužbenci in podjetniki posegel osebno v ta razpor.

Tak je Roosevelt in takega smo videli v vseh njegovih dejanjih tekom njegovega predsednikovanja.

Z Balkana dohajajo še vedno senzacionalne vesti o pripravah za vojno med Avstrijo in Srbijo.

Danes se poroča, da obe državi mobilizirata rezerviste, drugi dan se pa ta vest zopet prekliche.

Najnovejša vest se glasi, da Rusija in Avstrija pomnožujeta svoje čete ob galski meji. Rusija je baje zaveznica Srbije.

Take vznemirjevalne vesti krožijo dan za dnem. Morda se bodo ponavljale tako dolgo, da bodo neko noč začeli grmeti topovi in puške kot v rusko-japonski vojni, ne da bi država državi napovedala obično klanje. Takrat bo prepozno priporočati mir, ko se bo v narodih vzdramila krvičejna zver. Imeli bomo zopet klanje, požiganje, posiljevanje in ropanje — morda še v večji meri kot na Daljnem vztoku.

Dozdeva se, da bo treba učene Američane poslati v veliko narodno blaznijo, da se jih tam izroči dobrih zdravnikom-specialistom v oskrbo.

V postavodajni zbornici v Springfieldu je poslanec Growers predlagal zakon, da se ne sme oženiti noben možki, ki je bil tekom enega leta dvakrat pijan.

V Milwaukee je te dni obsodil sodnik Neelen neko žensko na pet dolarjev globe, kar je ob slabem vremenu vzdignila svoja krila 9 paleev visoko od spredaj in 14 od zadej. Neki policaj jo je videl in sodnik je policaju pritrtil, da je ameriška morala v nevarnosti, če ženska ob slabem vremenu vzdigne svoja krila 14 paleev visoko. Morda bo kateri poslanec zdaj predlagal v viskonziški deželni zbornici zakon, kako visoko smejo ženske na tulci dvigati svoja krila.

V Covington, Ky., je uradnik zdravstvenega urada izdelal določbo, da mora vsak čmet trikrat na dan čistiti zobe svojim kravam.

To so trije slučaji iz zadnjih dni, ki zadostujejo popolnoma, da se normalen človek smeje.

Res bi bilo pametno, ako bi se zastopniki velevalsti sešli in posvetovali, kaj je storiti z ameriškim narodom. V blaznijo se ne more poslati ves narod, ker nimamo tako velike blaznice na svetu. Ali kuratela bi bila umestna. Ako se to ne izvrši, še lahko doživimo, da blaznivi se sedanjih civilizirani svet. Pregovor pravi: En norec naredi 99 drugih.

Poleg družih blaznosti v republiki imamo zdaj tudi mornarsko blaznost.

Odkar se je vrnilo brodovje s potovanja okoli sveta so postali starošegni patriotje pravcati hukanalja. Ako bolezen nekoliko odneha, takoj pomagajo kapitalistični časniki, da patriotična sreča vzplamte.

Ta bolezen, katero se zdaj umetno sugerira narodu, bo Američane stala še lepe novce, komu koristi vendar veliko brodovje? Predsednik pomorske lige, posestniki ladjedelnic, tvorničarji za izdelovanje topov, jeklenih plošč in smodnika so ploskali veselja, ko je odpotovalo brodovje okoli sveta. Meščansko časopisje je pa delalo reklamo za to pot. In posledica?

Kongres je letos dovolil 133 milijonov dolarjev za mornarico.

Ali ni to greh, ko imamo na tisoče brezposelnih delavcev, ki nimajo kaj jesti, da se take velikanke svote žrtvujejo molgu — militarizmu?

Delavci v Pullmanu občutijo, da so se vrnili dobri časi, odkar je Taft izvoljen predsednikom. Brezposelnost narašča rapidno med delavci v Pullmanu, posebno jo občutijo mizarji, lesni delavci vobče. Kriza poje strašno in grozno pesen za brezposlece v Pullmanu.

Občno se trdi, da bo Pullman družba v prihodnje izdelovala železniške vozeve iz jekla, da je radi tega brezposelnost med lesnimi delavci tako velika. Morda je res tako.

Ali resnica je tudi, da so delavci v Pullmanu sami zakrivali mnogo, da so danes take žalostne razmere. Ako bi ne bilo precejšnje števila delavcev, ki so nasprotniki svojih lastnih interesov, bi bilo vzlic krizi malo drugače v Pullmanu kot je.

Med delavci jih je mnogo, ki drugim ne privoščijo, da dihaajo zrak. Klečeplazstvo napram delovljenju in uradnikom lepe cvete, ki je obrodilo tudi lepe sadove. Tudi pobožnjastvo je v klasju. Ker je mnogo delavcev svojemu bogu odjedlo prste na nogah, nimajo zdaj sami kaj jesti.

Kdor ne nosi s sabo žegen od pastolja v žepu, mu še sanjati ni treba, da bo dobil delo v Pullmanu. Kdor pa brez žegna dobi delo, temu pa pobožnjaki s krščanskega stališča delajo take težkoče, da sam ostavi delo.

Mesto da bi se delavci organizirali napram kapitalizmu, pa prosjačijo za milost okoli duhovnikov, katerim nosijo še denar, da dobe delo, kedar pa pride kriza,

jih ja delodajalci vseno posade na cesto.

Gospodarskim krizam se res ne moremo ogniti v današnji družbi. Vendar bi te krize ne bile tako strahne in grozne za delavce, če bi delavci složno nastopali za svoje koristi. Bog ne bo pomagal delavcem, ako si ne pomagajo sami.

Lackavanna družba, podjetje za izdelovanje jekla je svojim vslužbencem znižala plačo za 10 odstotkov, kar je padla cena jeklu.

Lackavanna družba je neodvisno podjetje, ki tekmuje s trustom za jeklo. To znižanje delavskih plač pa dokazuje jasno, da delavci plačajo račun, če se podjetniki kavsajo med seboj.

Novi predsednik W. H. Taft je v svojem nastopnem govoru dejal, da bo posnemal svojega prednika Roosevelta. Tako govore navadno kralji in cesarji ob nastopu vlade. Sploh pa med ameriškim predsednikom in evropejskimi kronanimi vladarji ni mnogo razlike. Izjema je le angleški kralj, ki nima dosti zaukazati, ki je le nekaj zastopnik tvrdke. Ameriški predsednik je v primeri z angleškim kraljem pravi avtokrat.

V republiki nimajo prve besede ljudski zastopniki, ampak odločuje predsednik. Ako bi Viljem št. 2, nemški cesar smel tako nastopati kot predsednik "svobodne" republike, bi prišteval samega sebe srečnim.

Predsedniku nikdo ne brani govoriti in obelodaniti lahko da pogovorov s časnikarji, kolikor jih hoče.

Značilne besede je izrekel od Tafta novopečeni državni zakladnik McVeagh. Med drugim je dejal, da je on v prilog italijanskemu in slovanskemu naseljevanju.

Podpri pa je svojo trdtev stem, da je povdarjal, kako pogreša Amerika baš tega, z verstvom navdahnjenega ljudstva, v katerem najde slovene in italijane.

Amerikanci nimamo tega; mi smo sicer praktični ljudje, v splošnem je pa tukaj vendar le vrzel, ki jo je treba zamašiti in to sta ravno ta dva naroda. To dela deželo popolno. Tako je utemeljil svoje mnenje o naseljevanju Taljanov in Slovanov novi državni zakladnik McVeagh. McVeagh si je pač mislil pri tem, da je treba taci ljudji semkaj, ki so že navezani cerkvi, k palci in da se te najlože iskorišča v prospeh državnega kapitalističnega bogastva. Najprvo so bili sužnji črnci, ti so bili zasebni; sedaj naj bi bili pa mezdni — Taljani in Slovani.

Seveda, spričo tacega utemeljevanja od strani drž. zakladnika, boda pa taljanski in slovanski meščansko patrijotični listi zaglani hozana McVeaghu! ker jih je na tako fin način posadil v vrsto modernih sužnjev.

Kadar državniki govore take reči, po navadi kaj pomenijo za splošno življenje ene države. Bodimo torej oprezni, mi, ki nam gredo besede mar.

"Sveti" Oče, papež Pius X., je daleč od naukov bosonoga Nazarenca, katerega hoče zastopati. Ameriško časopisje namreč poroča, da je "sv. Oče" eden obilnih delničarjev Shasta County zlatih rudnikov, ki se nahajajo v Californiji. Iz tega podjetja dobiva zelo mastne dividende.

Omenjene rudnike posedujejo namreč poljski popi, ki žive v Chicagu. Te dni je pa nadzornik čikaške postaje dobil pismo od predsednika družbe, kjer naznanja, da je "sv. Oče" deležen dividend od investiranih delnic v zlatem rudniku.

Kaj pravite, ali on veruje, da njegovo kraljestvo ni tega sveta?

INAUGURACIJA. TAFTA.

Velika prosperiteta v Washingtonu, ko je njen apostol zasedel predsedniški stol.

Minuli četrtek — 4. marec — je bil v Washingtonu dan velikega hrupa, dan prosperitete. William H. Taft, novi predsednik Zedinjenih držav, je bil ta dan z vso častjo in slavo, kakršno že zna deliti ameriška gospoda, inauguriran, vpeljan v Belo hišo iz ktere se je umaknil Roosevelt. Tisoče gostov, kapitalistov, državnikov in druge lenčadi je vrvelo po mestu. Tisoče oseb je pristostovalo svečani paradi — militaristične in civilne organizacije so paradirale — ki se je vila po Pennsylvania ave., kjer stoji Bela hiša in ostala zvezina vladarska poslopja. Godbe so glušile ušesa in vihrale so zastave. Še čarobnejši je bil Washington zvečer. Na mirjade električnih luči je migljalo po Pennsylvania ave., švigale so rakete in Bela hiša je bila od vrha do tal v umetnem ognju. Na posebnih odrih ob cesti, od koder se je opazovalo parado, je bilo kar cele kope prosperitetnih ljudi, gospodov in zlasti "visokih" dam, ktere so se tamkaj razstavile v svojih predragocenih krilih, krzninah in bleščečih diamantih. In slavnostni banket! To so dišala fin jedila in iskril se šampanjec! Hoteli so bili prenapolnjeni; v hotelu Shoreham je bil račun za gospode kapitaliste z družinami in slugami in za nektare kapitalistične "bachelorje" — \$20 na dan. Tudi v hišah "rdečih luči" so imeli dober business... Slavnost je pa segala tudi izven Washingtona; povsod so "rajali" in kričali dobri ameriški patrijotje. V Chicagu je na ukaz župana Busse-a pet minut počival ves business — počivali so tudi brezposelni delavci! — in pet minut so tulile tvorniške pišali — vresčale so tudi počivajoče tovarne — v znamenje delavcem, da se ti-
sti dan v Washingtonu mudi — prosperiteta.

Tako se je končal Taftov dan. Gospodje so se dobro izkričali in izkrižali; kapitalistično časopisje se je pošteno izkašljalo.

V Washingtonu je bila prosperiteta, res. Taftov "špas" je stal nekaj stotisočakov.

V republiki je pa krog tri milione delavcev brez dela! In ravno te slavne dni so 600.000 železarskim in jeklarskim delavcem po Pennsylvaniji in drugod znižali plače od 10 do 25 odstotkov. Kako so se počutili ti milioni in tisoči, ko so zvedeli, da pleše prosperiteta v Washingtonu, ne vemo. So li se tudi oni čutili srečne s apostolom prosperitete in z drugimi vpi-
li: "Huray!"?

Pa čemu "kikati" zdaj! "Three cheers" za novega predsednika in — prosperiteto v Washingtonu!!!

Listu v podporo.

Pepe Porenta: kem sem zmirom žejen 50c.; Jakob Grimšič: zato ker v cajntenge pišem 25c.; Frank Pogačnik: Dabi dosegli skrinjo miru in sprave, 50c.; Frank Šavs: Ker bom prišel kmalu v Chicagu, da me bo Konda l'mal zrihtov, pri Mohorju, kjer mi potem lahko ustmeno raztolmači, kako in kakšne delegate se fma voliti za konvencijo S. N. P. J. \$1.00. Vsi ti so v Oregon City, Oreg.

Jakob Dolenc, Willock, Pa., 50c.; Jakob S. Kočvar, Pueblo, Colo., 25c.; Slov. soc. klub v Aro-rah, Ill., 75c.

Vsem iskrena zahvala!

W. L. Douglas, tvorničar za čevlje, oglašja svojo blago vprav vsiljivo v vseh večjih kapitalističnih časnikih, odkar so čevljar-ski pomočniki v njegovi tvornici na štrajku.

Douglas misli, da bo na ta način razpečal svoje izdelke, ktere zdaj izdelujejo neorganizirani delavci.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi izdajatelja je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

JOHN GRILEC, President; JOHN PETRIĆ, Secretary; ANTON PREŠERN, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON AGREEMENT.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

31

DOSLUŽENI ROOSEVELT.

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

31

no pod streho kapitalistov ter priporočal ojačenje vojske, da varuje tiste, ki povzročajo vse to.

Orožje, meni Roosevelt — bo tista medicina, ki bo ozdravila sedanji kapitalistični sistem. Mogoče da ima on prav; ampak uprašanje nastane, če ne bo orodje kapitalistov skrhano in ne bo kos orožju, ki ga pripravlja delavska armada za osvoboditev iz mezdne sužnosti.

Lahko se podaljšajo tedni, meseci in desetletja, ampak tek časa ni mogoče poriniti nazaj — in kadar pride čas, takrat bo govoril proletarjat v znamenju dobrohotnosti za vesoljno človeštvo.

NEHAJMO S POLEMIKO.

Ko je prišel "Proletarec" izhajati kot tednik, vedeli smo vsi sodrugi okoli "Proletarca", da nam bo "Glas Svobode" izlil gorlo gnojnice v obraz. "Proletarec" kot tednik je prišel s splošnimi članki, ni se dotikal oseb. To bodo lahko potrdili sodrugi in naročniki na "Proletarca", to potrjuje "Glas Svobode" s svojo gnojnico, ki jo namenoma izliva na "Proletarca" in osebe, ki niso persona grata pri g. M. V. Viendu predsedniku in g. Mayerju tajniku — inkorporirane družbe "Glas Svobode" (?)

Gospodje okoli "Glas Svobode" so tedne brskali v svojih podstelnjih loncih in nabirali blato, da so ga vrgli z obema rokama v obraz sodrugom, ki stoje okoli "Proletarca" in osebam, ki pravijo da je "Glas Svobode" nič prida list.

Ta gospoda, ki je merodajna pri "Glas Svobode" si je mislila pri tem: "Če vržemo sodrugom, ki so za "Proletarca" in so organizirani v socialističnih klubih in osebam, ki trdijo, da je "Glas Svobode" malovreden list, svoje lastno blato v obraz, potem bodo le-ti zasmrdeli in mi ostanemo čisti in nedolžni kot novorojeno dete.

Gospoda okoli "Glas Svobode" je računila tudi s potrpežljivostjo sodrugov, posebno pa s tem, da se socialisti ne ozirajo na osebne napade, če se napadi vrše izgovor samoga koristolstva in če so ti napadi že stokrat ovržena in dokazana laž.

Pri teh napadih so pa gospodje okoli "Glas Svobode" pozabili povedati, da so milo prosjčili sodruga, ko je "Proletarec" prišel izhajati kot tednik, naj pišejo tudi za "Glas Svobode", ker v kakovosti gradiva s socialističnega stališča ne morejo tekmovali s "Proletarcem", če prepričani sodrugi z duševnim delom nočejo podpirati "Glas Svobode". In danes pa gospoda okoli "Glas Svobode" meče svoje lastno blato v obraz sodrugom, ki so povedali g. M. V. Viendu, predsedniku "Glas Svobode" družbe v obraz, da ne bodo pisali za "Glas Svobode", ker smatrajo za nesocialistično, če kdo človeka importira iz stare domovine in mu proda list pod takimi pogoji, da ga lahko postavnim potom nazaj vzame, kadar se mu zljubi in da se ta navidezna prodaja izvrši le radi tega, da se človek zmuza iz poštnih zakonov Zdr. drž., ktere je kršil s tem, da je pregloboko ril v najbolj gnjusnem blatu.

Seve, kdor pozna sodruga okoli "Proletarca", kar se tiče delavskega in socialističnega gibanja, bo rekel: Tem ni treba obrambe, tem se ni treba opravičevati, ker poznajo njih delo.

Vzlie temu so pa sodrugi okoli "Proletarca" pripravljeni se zagovarjati vsikdar pred organiziranimi delavci, nikdar pa ne pred g. Kondom in prestarji, ki mislijo, da je delavsko gibanje radi njih tukaj in ktere so iz podpirne organizacije S. N. P. J. in drugod posadili na cesto.

Nikdar ne bomo vprašali Kondom in prestarje, kako in kaj bomo govorili na kakšnem shodu, ali kaj naj pišemo za "Proletarca"; ako so Konda in prestarji tako trdih možganov, da govorov in člankov ne razumejo, ker ne poznajo bistva socializma, potem jim tudi mi pomagati ne moremo. Za spise in govore smo odgovorni le sebi in organiziranim delavcem, pa nikomur drugemu. Naše delo med slovenskim in tudi med delavci drugih narodov je odprto, je vsakomur na vpogled. In kdor je v tem našem delu opazil humbug, naj se oglasi. Tudi "Proletarec" je v tem oziru vsakemu organizir-

ranemu delavcu na razpolago. Kdor pa hoče nastopiti pismeno, naj se zgledi pri tajniku slov. socialistične zveze v Ameriki, ali pa pri jugoslovanski tiskovni družbi. Odgovor bo dobil vsakdo. Bili bi navadni lumpje, če bi se ognili takih vprašanj in molčali.

Mi priporočamo naj sodrugi prenehajo s polemiko z "Glas Svobode". Kajti gola resnica je, da vsakdo usmrači samega sebe, če čisti stranišče, in če se tudi umiva z najfinjšim milom. Mi smo se vedno ogibali oseb okoli "Glas Svobode" kot gnojnice (tvornice za umetni gnoj), kjer mora človek nositi na nosnicah privezane gobo, da mu zavoljo smradu ne pride slabo, ker smo vedeli, če se jih dotaknemo, da bodo skušali zasmaraditi in okužiti vso slovensko javnost v Ameriki. Ti ljudje se ne brigajo za smrad, saj so navajeni gnojnice.

Do zdaj so tem ljudem priznali socialisti. Druge ljudi, katerim so pljuskali gnojnico v obraz zaradi "kšefta", je predpoldrugim letom minila potrpežljivost in dali so kolovodjo glassvobodovalec v luknjo zavoljo preumazanega in gnjusnega jezika. Kolovodja glassvobodovalec je molil "grevenko" in objubil je, da bo izvršil do pičice naloženo pokoro in postal po hlevem kot nedolžno jagnje.

Poldrugo leto je minolo in kolovodja glassvobodovalec je pozabil skoraj na vse. Ni se dotaknil oseb ktere so ga dale v luknjo, ker ima z njimi pogodbo črno na belem, da se jih dotakniti ne sme, ker v nasprotnem slučaju mora na rčet. Ali storil je nekaj drugega. Napadel je dofične, ki so mu prvi pomagali s principielnega stališča da ni propadel "Glas Svobode". S takimi brezmejnimi ljudmi pa "Proletarec" polemizirati ne more, ker bi s polemiko potisnil samega sebe na nizkotno stališče "Glas Svobode". Polemizira se le z dostojnimi nasprotniki — časniki.

Časnik, ki rabi izraze kot "Glas Svobode", ki se zapišejo z dvema črkama in se ne izgovarja v družbi dostojnih ljudi, ni vreden polemike. Časnikarji, ki rabijo take izraze pa ne zaslužijo drugega, kot da se jim preskrbi varen kotiček, da ne morejo zastrupljati duše naroda.

Zato naj se ne čudijo glassvobodovci, če bode nekega dne minila potrpežljivost socialiste in da bo kateri sodrug zaključil, da je v slovenski javnosti treba izvršiti temeljito operacijo v interesu slovenskega naroda, da je potrebno, da svinjarski časnikarji oblečejo marogasti jopice.

Navsezadnje smo povedali to, da bodo svinjarski časnikarji vedeli, da si ljudje puste le nekaj časa pljuskali gnojnico v obraz; kadar jim je pa preveč, pa z enim mahljajem, ako hočejo, store konec gnjusnemu in ostudnemu jeziku v javnosti. In to tudi v Ameriki.

Naše priporočilo je: Ne polemizirajte z "Glas Svobode". Škoda za čas in prostor v listu! Rabimo prostor za podučno čtivo, in koristili bomo narodu in človeštvu vobče.

Listnica uredništva.

G. Fr. Gram, Naylor, Mo. : Poslane "izjave" ne moremo priobčiti, ker ne odgovarjajo naši krikici "o zemljo-barantačih".

V zadevi Zupančiča smo pisali le gola dejstva in nismo rekli, da je kupil Zupančič od Vas lota, ampak od trdke Gram-Johnson Co. V tem pa sami priznate, da ste oglašali za Johnsona o prodajali v slovenskih časopisih. Ko bi Vi tega ne storili, bi Zupančič tudi ne kupil lote, za ktero je bil osleparjen.

Vi pravite, da daste \$1000 tistemu, ki dokaže, da je Zupančič kupil loto od enake firme. — V Vašem pismu na Zupančiča, ste pa sami pisali: „preverjeni bodite, vse v redu“. Bili ste tudi priča ko je Zupančič plačal \$80 na lota. Kaj naj torej pomeni vse to? Ali naj si mislimo, da ste bili le slepo orodje Johnsona, ne da bi se bili prepričali, če Vaš rojak ni le opeharjen?

Take lahkomišelnosti in trgovini so neupodobne, ker vodijo naše rojake v pogubo, in dolžnost naša je bila, da smo to povedali javnosti, da se v prihodnje varuje.

Da je "Glas Naroda" storil isto je gotovo prav. Vaja izjava je podobna le bolj nekaki reklami, za ktero bi morali pri vsakem listu plačati 5c. od vrste.

Ker se Vam ne dela krivice, tudi nas v tem oziru ne veže dolžnost. Izjavo priobčiti.

Toliko v pojasnilo.

Graški socialni demokratje

so v sredo imenitno posvetili nemškimi šovinistom v občinskem svetu. Ker naši domači narodnjakovci pri vsaki priliki trdijo, da le slovenski socialisti "niso dovolj narodni", dočim so baje nemški sodrugi skozinsko nacionalni, je tudi za Slovence zanimivo, kakšno lekejo so dali graški sodrugi svojim nacionalnim kričarjem. Društvo "Bund der Deutschen in Niederösterreich" je prosilo za podporo; večina jo je priporočala, socialisti so jo odklanjali. Sodrugi Jodlbayer je utemeljeval socialistični stališče in je dejal: "Kaj je to društvo doslej storilo? Nič drugega ne, kakor da so njegovi udje razbili nekoliko čeških zabavnih sestankov na Dunaju. Kaj pa pravite Vi, če se prepričate Nemcem v Ljubljani kakšna prireditelj? Tedaj kričite o zatiranju in tožite o "surovi nasilnosti in kulturni zaostalosti Slovencev." Če storite sami natančno to, pa trdite, da je prav. Taka je vaša logika. Kam pa pridemo, če pojde tako dalje? V mnogojezični državi živimo in treba je, da izhajamo z drugimi narodi. Če bi odobraval tako ravnanje kakor na Dunaju in še podpirali taka društva, bi se Nemcem lahko vrnilo v enaki meri. V osmih deželah smo v manjšini in že zato bi se morali varovati politike sovražstva. Prav na Nižjem Avstrijskem je vaše ravnanje neopravičeno. Če zgrabijo nemški fabrikantje in obrtniki na tisoce slovenskih de-

lavec na Dunaj, da bi jim ceneje delali kakor nemški, tedaj morajo tem nemškim delavcem, ki jim vsvarjajo vrednosti, že dovoliti, da se zabavajo v svojem jeziku. (Odobranje pri socialistih.) S svojim ravnanjem ne koristite prav nič nemškemu narodu, temveč le sramotite nemštvo. (Tako je!) Prav tako se sramoti nemštvo, če preprečite pevu koncert, ker je imel češko mater. Tako ravnanje nas osmešuje pred vsem svetom."

Malmiritia.

Zelo navaden znak mnogih boleznij je malmiritia, to je stanje, v katerem ne more bolnik jesti toliko živeža, kolikor ga rabi za vzdrževanje zdravlja in moči. Mogoče čuti lakoto, a nima teka in zamore le zelo malo jesti. Da ne more tako stanje trajati dolgo, je jasno ker ni življenja brez hrane. V takih slučajih rabite vedno Trinerjevo Ameriško grenko vino, ktero je znanstvena sestava rastlin in vzdržuje red prebavil. Pri vseh boleznih, pri katerih izgubljamo moč in težo, pri smuljivih pojavih slabi prebavi, utrujenosti, nervoznosti ali če ne morete spati, vam priporočamo Trinerjevo Ameriško grenko vino kot ozdravljajoče zdravilo V lekarnah Jos. Triner, 616-622 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaj pri H. SCHWARTZ,

16-18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepice, čevlje, perila in kovečkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

Rabite premog?

Rabite drva?

Ali se selite?

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnice.

Splošna prodaja!

Ta mesec si prihranite 25% na čevljih in robarih pri

KAPPERS.

velika trgovina za obučo

West 18th St., cor. Wood St. CHICAGO, ILL.

Zdravljenje v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmoglosti, vodenice in boleznij tišočih se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim zdravim vsakega.

Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati—le za uspešno. Ozdravim pozitivno želeno boleznij, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti, slabost, zgrba kreposti, napor, zastrupenje in zgrba vode. Pljučna, nadluho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.

Ženske bolezni v ozdaju, beli tok in druge zdravim za stalno. —Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor pršice, ture, garje, otekline.—Močni tok in druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)

Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

Vedno pri rokah.

Zdravnik je mogoče daleč od Vas, toda ako imate doma staro in vredno nemško domače zdravilo

Dr. RICHTERJEV

Sidro Pain Expeller,

zamorete se vedno boriti tudi proti hudim napadom reumatizma, neuralgije, prehlajenja, bolezni v prsih in hrbtu. Ono ima 35letni rekord svojega uspeha.

Brez varnostne znamke "sidro" ni pravo.

25 in 50 centov.

F. AD. RICHTER & Co. 215 Pearl St. New York.

POZOR! SLOVENC! POZOR!

SALOON

s modernim kegijiščen

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijake smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporočam

MARTIN POTOKAR, 564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Pozor Slovinci!

FRANK STASNY, gostilničar, na vogalu Pauline in 21te ceste, N. W. Corner,

toži izvrstno pivo, dobro wisky in prodaja najboljše smodke.

Kdor se oglasi enkrat, ta pride zopet.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno—plati je le zdravila, 647 in 649 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago, živeči bolniki naj pišejo slovenski.

Vac. Tourek

izdelovalec finih Havana cigar.

Prodaja cigare na škatle. Nar. se izvršuje točno.

1210 So. Albany Av., Chicago, Ill.

Aka hočeš dobro naravno vino pit oglaš se pri

JOS. BERNARD-

620 Blue Island Avenue

Telefon Canal 842 CHICAGO

Pri njemu dobiš najboljša kalifornijska in importirana vina.

I. STRAUB

URAR

336 W. 18th St., Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verižice, prsnov in drugih dragotin. Izvršuje vsakovrstna popravila v tej stroki zelo nizki ceni.

Oblížite ga!

Frank Kvasničk

Trgovina z železnino, raznim orodjem in pohištvo. Topravlja peči.

643-645 W. 18th St. Chicago, Ill.

Najbolje in najje neje obuvalo kupi pri

John Klofot 631 Blue Island A. CHICAGO.

Sprejema tudi pravila.

NOVA SLOVENSKA GOSTILN

pri FRANC CECHU

Rojakom v Chicagi naznanjam, sem zopet odprl svoj novi saloon, ktem točim vedno sveže pivo, dom vino itd. Dobre smotke na razpolo. Imam tudi prostorno dvorano za selice, svatbe, zabavne večere itd. Poročam se v obili obisk.

S spoštovanjem

FRANC CECHE, 568 So. Centre Ave. Chicago.

Halo, Johnny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje, kjer je največ zabave. Ali še ne ve da je največ zabave v GOSTILNI

John Košiček.

590 So. Centre Ave., Chicago.

Jože Sabath

advokat in pravni zastopnik v kaskih in civilnih zadevah.

Pišite slovenski!

1628-1638 Unity Building

79 Dearborn St., Chicago.

Res. 5155 Prairie Ave.

Phone Drexel 7271.

Leopold Saltic

ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah

Auto Phone 6065.

Office Phone Main 3065

Residence Phone Irving

URAD: 27 METROPOLITAN BL

Severozap. ogel Randolph in La Salle ulice

Stanovanje: 1217 Sheridan Road

II. ZBORA JUGOSLOVAN- SOC. DEM. STRANKE NA KRANJSKEM.

Naše bomo prinesli poročila Kristana o političnem položaju in Dr. Tume o taktiki soc. stranke na slov. jugu.

Poročila prinašamo zlasti za nas za nas važna, ker se z njih odotno gibanje, ki karakterizuje položaj soc. stranke na njene boje, ki so kolikoli podobni tudi našim v prihodnosti — in ker izhajamo iz politični položaj poročila Etbin.

Ko hočemo napraviti jasno političnega položaja, namreč tega, je treba da se ozremo na, ko so se vršile zadnje druzbarske volitve. Ako hoče, ki ni socialni demokrat, priznati ta pol. položaj pride do tega, da je avstrijska politika nerazumljivih stvari. Pa kar imajo te stvari svoje razlage, ki jih raziskovalce najde ako nastavi na soc. dem. stališče.

Či nemogoče je priti do dna na taji narodnjaštva, ki ga uvažajo avstrijske nar. stranke in na vse narodnjakarske bajničeve.

Pravzaprav volilna borba vršila pri nas na Slovenskem — goslom klerikalizma in antiklerikalizma. V boju se je šlo za prevlado ali proti farštvu. Načelno zlasti ne na strani liberalizma — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

Da se začelja resen boj med letarijatom in kapitalom. Tega je liberalci vstrašili in so začeli retirirati s klerikalci. Najbolj čeno je za naše razmere dejstvo, da je vse to izhajalo prav iz bele? — Zmagali so klerikalci, ampak pokazalo se je, da je tu tudi naša demokracija, da je začelo stopati na dan tudi delavstvo.

nem zakaj da se klerikalci niso preveč ogrevali za slogo. In prav zato sloga, prav zaradi zveze so bili uprizorjeni dogodki 20. sept., kjer ste pod krutim orožjem padli dve nedolžni žrtvi. Nato razpravljala govornik obširno o dogodkih 20. septembra in o posledicah, ki sode doigrala med liberalci in klerikalci in in izven deželnega zbora.

Ko je bila sloga sklenjena, je napisal Sušteršič v nemškem listu da je kranjski liberalizem mrtev. In bilo je res. Niti na škofovo pismo ni niso upali več odgovorjati marveč so samo iz reškega Novga lista ponatisnili Supilov članek v odgovor škofu ki je naložil Slovincem zaradi septemberskih dogodkov toliko smrtnih in posmrtnih grehov. Liberalci je pred klerikalno stranko popolnoma kapitalural.

Toda približno enako so se razvijale razmere tudi drugod. Protiklerikalnega boja nima niti na Štajerskem, v Trstu in v Istri pa vlada slogaštvo in bo vladalo dokler se ne bo klerikalnem zljubilo nastopiti samostojno. In prav nič se ne bomo smeli začuditi ako bomo prišli do sloge tudi na Gorškem, kjer se bijejo sedaj čisto osebni boji.

V državnem zboru je naša stranka nastopila kot stranka proletarijata z resnim namenom do dela. Meščanske stranke so pa dosedaj nastopale s praznimi političnimi demonstracijami.

S svojimi nujnimi predlogi v prid delavstva je naša stranka že leta 1907 pokazala, da je res proletarska stranka. Niso bili sprejeti, večina poslancev je glasovala proti našim predlogom. Toda meščanske stranke so se prav v tem slučaju demaskirale. Pokazalo se je, da je soc. dem. stranka res edina prava zastopnica delavstva.

(Dalje prih.)

RAZNOTEROSTI.

Politični položaj v državi označuje zaključene državnega zbora, o katerem govori manifest socialno-demokratskih poslancev, ki ga priobčujemo na čelu lista, z jasnimi besedami. Temu koraku je sledilo tudi zaključene češkega deželnega zbora, vsled česar so tudi češki deželni poslanci izgubili imuniteto do nove otvoritve. Nameni so v tem hipu popolnoma nejasni. Baron Bienenrth je bil v soboto pol ure v avdienci pri cesarju, ter je poročal o dogodkih v parlamentu in prosil za rok, da poda nove predloge. O vladnih načrtih se razširjajo vsakovrstne govorice, ki pa imajo same kombinacije za podlago. Vsekakor pa bodočnost ni toliko odvisna od Bienenrthove, kolikor od ljudske volje.

O „veleizdajskem“ procesu na Hrvaškem. Državno pravdnštvo je zaplenilo brošuro „veleizdajniški proces“, ki so jo izdali branitelji obtoženih veleizdajalcev. Sočasno je zaplenilo tudi Državno pravdnštvo bi moralo 8 dni po potrjeni zaplenbi podati predlog za kazensko postopanje zoper izdavitelje brošure. Ker tega ni storilo, so slednji zahtevali, da se v smislu zakona zaplenba brošure prekliče. — Patrijarh Bogdanovič je kakor poročila „Obzorje“ konferiral z Wekerlem, in protestiral proti obtožnici zagrebškega državnega pravdnika kot glavni srbsko - pravoslavne cerkve, ker obtožnica tajni eksistenco te cerkve in krivo razlaga njeno delo, njeni svečeniki pa se podpisujejo kot pristaši politične propagande. Dr. Wekerle je patrijarhu izjavil, da on v tem oziru nikakor ne odobrava obtožnice in da se ne zлага z njenimi izjavami.

— Organizirani delavci so sklenili, da bodo izdali posebne kolke za obrambni sklad, da rešijo Gompersa in tovariše ječe, v katero jih je obsodil sodnik Wright zavoljo bojkota proti Buck Stove družbi.

Na kolkih bo grb: „Ameriške delavske zveze“ in napis: „Svobodni govor in svobodno časopisje“.

BELJEŽKE.

Konda je zadnji teden izkašljaj nekak „dopis“, v katerem sam sebi piše: „Živio Konda!“ Na koncu je pa podpisal ime nekega fantiča. Po Kondatovo: „Za počit!“

V Chicagu so mislili igrati „Rokovnjače“. Ker je za rokovnjače in berač Martin Velikonja, kateri bi moral iti na sramotni kamen,

ravno zdaj preveč busy s svojim kravjim „žurnalizmom“ — ne bo z igro nič.

Stranka

Slovenska socialistična organizacija v Ameriki.

s sedeštem v Chicagu, Ill.

Glavni tajnik: John Petrič, 3034 S. 42d St., Chicagu, Ill.

Vsa poročila in dopisi, tiskali se so socialistične stranke ali posameznih klubov naj se pošiljajo na gorenji naslov glavnega tajnika.

IMENIK

socialističnih klubov, spadajočih k Slovenski socialistični organizaciji:

Slovenski socialistični klub št. 1. v Chicagu, Ill. Tajnik: Frank Podlipce, 386 Grand Ave. Seja vsako četrto soboto v mesecu pri Fr. Mladiču, 587 So. Centre Ave.

Slovenski socialistični klub št. 2. Glencoe, O. Tajnik: Ivan Kravanja, Box 101. Seja vsako zadnjo soboto v mesecu v prostorih sodr. I. Kravanja.

Slovenski socialistični klub št. 3. Conemaugh, Pa. Tajnik: Štefan Zabrie, Box 305.

Slovenski socialistični klub št. 4. La Salle, Ill. Tajnik: Valentin Potisek, 1231 Main St. Redni seji 1. in 3. nedeljo v mesecu. 3. nedelja je plačljiva za assessment.

Slovenski socialistični klub št. 5. Claridge, Pa. Tajnik: John Batič.

Slovenski socialistični klub št. 6. Cumberland, Wyo. Tajnik: John Bahčič, Box 33.

Slovenski socialistični klub št. 7. Murray, Utah. Tajnik: Edvard Hoffman.

Slovenski socialistični klub št. 8. Roslyn, Wash. Tajnik: John Makane.

Slovenski ženski socialistični klub „Proletarka“ št. 9. Chicagu, Ill. Tajnica: Mary Grilee. Seja vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu v prostorih Fr. Mladiča, 587 So. Centre Ave.

Slovenski socialistični klub št. 10. Aurora, Ill. Tajnik: Frank Praprotnik. Seja vsako 3. nedeljo v mesecu v prostorih sodr. Jože Kolenca, 586 N. Broadway St.

Slovenski socialistični klub „Zmaga“ št. 11. Cumberland, Camp No. 2. Wyo. Tajnik: J. L. Pagan. Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 2. uri popoldne v finski dvorani.

Slovenski socialistični klub „Proletarec“ št. 12. Glencoe, Wyo. Tajnik: Frank Čeligač.

Slovenski socialistični klub „Rdeči prapor“ št. 13. Ely, Minn. Tajnik: John Puš, Box 55.

Slovenski socialistični klub št. 14. Calumet, Mich. Tajnik: Jos. Kočvar, 2 Thorn St. (Tamarack).

Slovenski socialistični klub št. 15. Waukegan, Ill. Tajnik: Ivan Gantar, 706 Market St.

Slov. soc. klub št. 16 v Collinwood, O. Tajnik: Alois Kotnik, 6321 Arcade St., Collinwood, O.

Slovensko-angleška slovnica, slov. ang. tolmač in angl. slovar za samo \$1. — pri V. J. Kubelka, 9 Albany St., New York, N. Y.

Društvene regalije, kape, prekoramnice, bandera itd.

za slovenska društva najbolje preskrbi

Emil Bachman

580 So. Centre Ave., Chicagu, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

885 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicagu, Ill.

G. Vokoun

559 W. 18 St. Chicagu.

Popravlja dežnike in pipe po primernih cenah.

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovejši modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagu se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 19th St. CHICAGO, ILL.

JOHN HORVAT

610 Centre Ave., Chicagu, Ill.

Slovenski in hrvaški časniki na razpolago.

V kratkem izide!

Primerno delo dobiš le, ako si zmožen angleščine.

Slovensko-angleška slovnica, Slovensko-angleški tolmač in Angleško-slovenski slovar.

Vse tri knjige v eni stane le \$1.00 in jo dobiš pri

V. J. KUBELKA AND CO.

9 Albany St., New York, N. Y.

POZOR!

Možda kdo misli, da v Chicagu ni dobili takega mesa kot v stari domovini. Ampak to je zmot!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicagu.

Slovenecem in Hrvatom!

namazamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa. daji v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledajte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO. UNION CLOTHIERS—TAILORS. 598-600 BLUE ISLAND AVE.

Sveži kruh in fino pecivo dobite vedno v hrvaško-slovenski pekarni

Curiš i Radakovič

623 So. Throop Street

Vozi tudi na dom CHICAGO.

M. Lacković in Fr. Smetko

378 West 18th St., Chicagu

MODERNO OPREMLJENA SLOVENSKA TRGOVINA Z JESTVINAMI (GROČERLIJA.)

Najboljši riž, kava, čaj, moka itd., sploh vsakovrstno domače in prekomorsko blago vedno sveže po najnižji ceni na prodaj.

Na zahtevo razvažam blago tud na dom, za kar nič ne računam.

Joseph Kratky,

575 W. 17th St., Chicagu, Ill.

Izdelovalec najfinjših cigar vsake vrste.

Na debelo in drobno.

Fino Opremljena Gostilna

z najboljšimi pijačami kakor z Atlas in Pilzen pivom, vinom in raznovrstnimi likerji, dalje s smokami in prostim „lunchom“.

Zastopstvo najboljših parobrodskih črt; prodaja parobrodskih listkov in pošiljanje denarja v staro domovino.

Postrežba točna in solidna.

Mohor Mladič

Novi prostor:

583 So. Centre Ave.

vegel 18th St. Chicagu, Ill.

POZOR!

Kdor dela domače klobase, ta rabi brizgalno in cevi.

Jaz delam te brizgale po starokrajskem sistemu z močnega pleha z dvema cevema.

Stane le \$2.00

John Petrič,

3034 S. 42 St., Chicagu, Ill.

Valentin Potisek

GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrejene pijače inse priporoča rojakom za obilen obisk.

Postrežba točna in solidna.

Pozor Rojaki Slovenci!

Prevzel sem na novo opremljeno gostilno „TRIGLAV“ od brata Mohorja.

Točim sveže pivo, domače vino in druge raznovrstne pijače. Na razpolago imam moderno kegljišče in potujočim vedno pripravljeno prenočišče.

Postrežba točna in solidna. Priporočam se za obili obisk.

John Mladič,

617 So. Centre Av., Chicagu, Ill.

KUPUJTE PRI

Albert Lurie Co.,

567-69-71-73 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z me-

šananim blagom.

Zmerne cene vsak dan.

SVOJO FINO OPRAVLJENO

unijsko

BRIVNICO

priporočam vsem bratom Slovincem

JOHN HORVAT

610 Centre Ave., Chicagu, Ill.

Slovenski in hrvaški časniki na razpolago.

Slovenski krojač

Izdelujem nove moške obleke po najnovejši modi in poravljam stare po najnižjih cenah.

Cenjenim rojakom v Chicagu se priporočam v obili obisk.

Gabriel Vouk,

624 So. Center Ave., cor. 19th St. CHICAGO, ILL.

POZOR!

Možda kdo misli, da v Chicagu ni dobili takega mesa kot v stari domovini. Ampak to je zmot!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicagu.

POZOR!

Možda kdo misli, da v Chicagu ni dobili takega mesa kot v stari domovini. Ampak to je zmot!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicagu.

Slovenecem in Hrvatom!

namazamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po najnovejšem kroju. Unijako delo; trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k spa. daji v delokrog oprave — oblek. Pridite in ogledajte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK &

JUNGLE

Angleški pisatelj Upton
Sinclair Z avtorjevim
dovoljenjem prevaja
Ivan Kaker.

(Copyright, 1905, 1906, by Upton Sinclair.)

(Nadaljevanje.)

Master Freddie je za trenotek postal in se začel okrog ozirati; kar pride iz sosedne sobe pes, velikanski buldog, najgrša stvar, ki jo je Jurgis kdaj videl. Zdehalo se mu je in njegov odprti gobec je spominjal na žrelo zmaja. Maháje z repom se je približal svojemu mlademu gospodarju. "Halo, Dewey!" zakliče mladi gospod. "Si malo pospanekal, kaj, stari dečko? No, no — ala, kaj pa imaš?" (Pes je začel nad Jurgisom renčati.) "Ali, Dewey, to je vendar moj prijatelj Mr. Rednose — star očetov prijatelj —! Mr. Rednose, admiral Dewey; shake han's — h'k! — Ni-li to krasna žival — višnjevi trak na new-yorski razstavi — petinosemdeset stotakov vredna med brati! Kaj pravite k temu, kaj?"

Master Freddie se je spustil v udoben naslonjač, in pes je zlezal pod njega; ni sicer več renčal, toda od Jurgisa ni obrnil očesa. Bil je popolnoma trezen, ta admiral Dewey.

Hišnik je zaprl vrata in se postavil poleg, neprenehoma opazujoč Jurgisa. Zdal se so se zaslili od zunaj koraki, in ko so se vrata odprla, je vstopil služabnik, spremljan od dveh mož, ki sta nosila pokrite skledje. Stala sta ravno in nepremično kakor kamnit kip, dočim je prvi pripravil mizo in razpostavljaj po njej prirečene jedi. Bile so tu mrzle pastete in tanko narezani koščki mesa, masleni kruhki, od katerih je bila odstranjena skorja, potem skleda breskove mezge, grozdje (v januarju!), potem vsakovrstni kolački in druge sladke močnate jedi, in končno šest steklenic vina.

"To bo nekaj zá-te!" je zaklical Master Freddie veselo, ko je ugledal steklenice; "le bliže, le bliže, brate!"

Vsedel se je k mizi; služabnik je odprl eno izmed steklenic, in Freddie jo je vzletel ter si trikrat zaporedoma natočil poln kozarec in ga izpil v dušku. Potem si je globoko oddahnil in vnovič pozval Jurgisa, naj prisede.

Hišnik je držal stol, ki je stal Freddieju nasproti, in Jurgis je mislil, da ga zato drži, da bi Jurgisu zabranil vsesti se nanj; a končno je le spoznal, da mu ga drži pripravljenega, in tako se je nanj vsedel, počasi in nezapudno. Master Freddie je opazil, da je Jurgisu navzočnost služabnikov mučna, in zato jim je pomignil. "Lahko greste," reče.

Odšli so vsi, razun hišnika.

"Tudi Vi lahko odidete, Hamilton," pravi.

"Master Frederick —" začne hišnik.

"Idite!" zakliče mladenič ježno. "Za vruga, ali ne slišite?"

Mož je odšel in zaprl duri za sabo; Jurgis je pazil in videl, da je potegnil ključ iz vrat, — najbrž, da bi mogel skoz ključavnico kukati.

Master Frederick se je obrnil nazaj k mizi. "Zdal pa po njem!" reče.

Jurgis ga je gledal uprašujoče. "Po njem!" ponovi oni. "Pokaži, kaj znaš!"

"Ali ne boste nič jedli?" upraša Jurgis.

"Nisem lačen," mu dá za odgovor, "le žejen sem. Mucika in jaz sva imela dobro večerjo. Le kar začniva!"

In Jurgis je začel, brez vseh olepšav. Jedel je, kakor bi kidal, držeč v eni roki nož, v drugi vilice; ko je prišel enkrat v tir, se ga je polastil volji glad, in ni se prej ustavil in ne prejel nehal, da so bili vsi krožniki in vse skledje prazne. "Gromska strela!" se je začudil Freddie in gledal Jurgisa poln presenečenja.

Potem je podal Jurgisu steklenico. "Zdal mi pa še pokaži, kako znaš piti," reče; in Jurgis je vzletel steklenico in si jo nagnil k ustnam; čudna, še nikdar okusena, božestvena tekočina se mu je cedila po grlu, prijetno šeegetala vsak živec v njem in ga navdala z nepopisno radostjo. Izpil je steklenico do zadnje kapljice, in potem se mu je izvil iz ust dolgozategnjeni "ah!"

"Dobra kapljica, kaj?" reče Freddie z naglasom večaka; naslonil se je nazaj v velik stol, položil si roko za glavo in nemo in nepremično zrl v Jurgisa.

In Jurgis je strmel vanj. Imel je elegantno opravo na sebi, naš Freddie, in bil izredno zale zunajnosti — v resnici lep mladenič z zlato-rumenimi kodri in adonov glavo. Prijazno in zaupno se je smehljaj Jurgisu, in potem opet prišel v srečni sebe-pozabljivosti vseprek zlobudrati. Zopet je govoril celih deset minut brez prestanka, in v teku svojih govorov je razkril Jurgisu vso zgodovino svoje družine. Njegov starejši brat Karel se je zaljubil v priprosto deklico, ki je v igri "Kamčatski kalif" igrala vlogo "Male zvezdo-oke". Hotel jo je takoj poročiti, toda "stari" se je zaklel, da ga razdedi; za ta slučaj mu je odmeril tako malo svetlice, ki bi ravno zadostovala, da lakote pogine, in to je celó "malo zvezdooko" spmetovalo. Zdal ima Karel vsučiliške počitnice in se nahaja s svojim avtomobilom na potovanju, kar je skoro ravno to, kakor ženitovanjsko potovanje. "Stari" je tudi zažugal, da bo razdedil še enega otroka, hčer Gvendolo, ki je vzela nekega italijanskega grofa z dolgo vrsto naslovov in z rekordom v dvobojih. Živela sta nekaj časa skupaj na njegovem gradu, dokler ni začel skled metati za njo; potem je brzojavno prosila pomoči, in stari se je odpeljal tja, da poizve, kakke pogoje bo stavila njegova grofovsko milost. In tako je prišlo, da je Freddie ostal popolnoma sam, s komaj dvatisoč dolarji v žepu! Freddie je bil ogorčen in nikakor ni bil pri volji, da bi se z njim šalilo na ta način. Bodo že videli! — Če ne bo drugega pomagalo, bo Mucika brzojavila "staremu", da hoče poročiti Freddieja, in potem bo videl, kaj bodo napravili!

Tako je mladenič brezskrbno venomer zlobudral, da je postal že ves truden. Še enkrat se je Jurgisu prijazno nasmehljaj in potem zaspano oči zatisnil. Čez nekaj časa jih je spet odprl, nasmehljaj se je enkrat, in nato trdo zaspal.

Jurgis je sedel gotovo pet minut nepermično, strmeč v Freddieja, in nahajal se je v čudnem dušnem razpoloženju, v katero ga je spravil šampanjec. Enkrat se je zganil, a takoj je zarenčal pes; od zdaj naprej si ni upal skoro dihati, — končno so se vrata odprla, in vstopil je hišnik.

Približal se je po prstih Jurgisu in srdito zgubanič obraz; Jurgis je vstal in se umikal nazaj; tudi njegov pogled je bil sovražen. Tako je, vedno se umikajoč, dospel polagoma do stene, in potem je stopil hišnik čisto k njemu in pokazal na vrata. "Ven z Vami!" je šepnil komaj slišno.

Jurgis je pomišljal in se ozrl proti Freddieju, ki je tiho smrčal. "Če ga vzbudite, Vi pasja duša", je siknil hišnik, "potem Vam zrahljam glavo, predno pridete iz hiše!"

In Jurgis se je obotavljal le še trenotek. Videl je "admirala Dewey-ja", da se je potuhnjeno priplazil in tiho renčal, kakor bi hotel podkrepiti hišnikove grožnje. Udal se je torej in odšel proti vratom.

Stopali so brez najmanjšega šuma doli po širokih stopnicah in po temni dvorani. Pred večnimi vratmi se je ustavil, in hišnik se mu je približal z dolгими koraki.

"Roke kvišku!" mu je ukazal. Jurgis je stopil korak nazaj in stisnil roke v pesti.

"Čemu?" zakliče; in potem je spoznal, da mu hoče žepe preiskati, in reče: "Vrag Vas vzemi, predno to storim!"

"Hočete-li v ječo?" upraša hišnik preteč. "Poklical bom policijo —"

(Dalje prihodnjik.)

DOPISI.

Glencoe, O.

Cenjeno uredništvo Proletarca: List „Proletarec“ je sicer premajhen in premalokrat izhaja, da bi prinašal vse tiste novice, kot jih prinašajo dnevniki. Ker pa so ljudje, kateri še vedno čitajo rajši kaj malenkostnega kot pa kaj poudnega, zato mi oprostite, da tudi jaz naštejem nekaj tukajšnjih krajevnih novic.

Dne 17. februarja je dala žena nekega premogarja svojemu 18 mesecev staremu sinčku revolver za igračo. Ko se odstrani, pride razven sosedov 12let, dečko in začne revolver sproževati. Po nesreči je bila v revolverju še jedna patrona. Sproži se, in zadene 18 mesečnega otroka naravnost v trebuh, da je revček po 10 urah izdihnil. Nauk? Dajajte otrokom e kar je zanje.

Druga novica je iz Neff, O. Mar sikteri rojak pozna ljubeznivo gospo udovo Marijo Dernač. Pred petimi leti je prišla iz starega kraja in si je s svojo pridnostjo kupila domačijo in še vedno kaj dodajala.

Ko se je ustanovilo društvo „Bratstvo“ št. 4. SNPJ, je uvidevala, da potrebuje društvo predvsem dobre prostore za svoj razvitek. Postavila je lepo dvorano, katero je imelo društvo na razpolago za seje in veselice. Dvorano je imelo za svoje prostore tudi češka socialistična sekcija.

V dvorani je bilo več slik znamenitih sodrugov in pa društvene stvari.

Ko se je začelo malo slabše z delom, so odšli rojaki po raznih krajih. To priliko je porabila ga. Dernač in je šla na obisk k svoji hčeri v La Salle. Oskrbo pa je prepustila svojemu sinu Josipu Dernaču.

Na 25. svečano je čakal imenovani svojega sostanovaleca Valentina Pernarja do polnoči, da je prišel z dela. Nato sta se odpravila spat. Okrog druge ure ponoči se naenkrat prebudi rojak Pernar in zagleda polno hišo dima. S težavo in napol omamljen zbudi svojega tovariša Josipa in ga vleče k oknu. Bila sta pa že tako slaba, da se jima je komaj posrečilo razbiti si po nakar sta skočila na prosto. Vsa čast rojaku Pernarju, kateri je z velikim trudom rešil še skoraj onemoglega Josipa Dernača. Zgorelo je vse in ni bilo mogoče ničesar rešiti.

Kako je nastal ogenj, se še ne ve. Ker pa je bila tisto noč posebno močna sapar, je mogoče, da je nastal ogenj iz peči, ktera je stala na sredi za gorkoto.

Skočje je okrog \$6000. — zavarovalnina pa znaša samo \$3000. — Društvo „Bratstvo“ ima škodo okrog \$600. — zavarovano je bilo pa samo za \$160. — K. sreči, da ni zgorela še društvena zastava, ktera je bila tedaj slučajno pri blagajniku društva br. Karolu Dernaču.

V ostalem ni ničesar posebnega novega. Z delom gre še vedno slabo. Delamo po eden ali dva dneva v tednu.

Pozdravljam vse sodruge in želim da bi „Proletarec“ tako podpirali, kot zaslužni list, kateri deluje tako vztrajno za delavske koristi.

Ignac Zlemberger.

KNJIŽEVNOST.

— „Naši Zapiski“. — Prve dni meseca marca začno zopet izhajati „Naši Zapiski“. Otvoril se je konsorej, ki je sedaj lastnik „Naših zapiskov“. Izdajatelj in odgovorni urednik je sedaj sodrug Anton Kristan, glavni urednik pa dr. Anton Dermota. Med sodrugami bodo najrazličnejši slovenski politiki, literatje in znanstveniki kot dr. Drag. Lončar, Erbiš Kristan, dr. H. Tuma, dr. I. Prijatelj, Milan Jaklič, dr. Slane, prof. Franke, Viktor Zalar, dr. Jernej Demšar, Oton Zupančič, Ivan Cankar, dr. Ferfollja, V. Kukovec i. dr. Natačneje poročilo objavimo v krakem, kajti te dni izide prospekt, ki nam sigurno pove kaj več. Naše čitatelje pa opozarjamo že zdaj na „Naše Zapiske“. Administracija bode v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

„Naše Zapiske“ priporočamo najtopleje našim sodrugom v Ameriki.

Socializem je postal sila, s katero se računajo vse obstoječe kapitalistične države.

Nova vera — novi Bog.

(MODERNO NAZIRANJE O BOGU.)

(Nadaljevanje.)

Mnogi pisatelji trdijo, da ima biti ideja, če hoče postati univerzalna ali splošna, „predvsem resnična, in da so nadalje vse univerzalne ideje prirojene, ter da torej prirojene ideje ne morejo biti krive ali neresnične. Če torej dejstvo, da je kaka misel univerzalna, dokazuje, da je prirojena, in če dalje prirojene ideje izpričuje resničnost, potem morajo tudi vsi oni, ki verujejo na prirojene ideje, priznati, da je stvar glede dokaza za nadnaravnega boga in glede dokaza za nadnaravnega hudiča prav taka, ter da je ravno tako ob sebi umevno, da je hudič, kakor to, da je bog. Ker se pa dokazuje bog iz dobrih, hudič pa iz pogubonosnih prirodnih prikaznij, in se pri tem vendar veruje, da je bog včasih povzročitelj bede in nesreče, je vsled tega gotovo ravnotako naravno in logično, če se veruje, da tudi hudič stori za ljudi tupať kaj dobrega. Iz tega pa zopet sledi, da je v slučaju, če je dobrotno najvišje razumno bitje neposredni povzročitelj vseh prikaznij, zelo težko določiti, je-li ta najvišja modrost človeku prijazna ali sovražna. Ako bi bili vsi pojavi dobrotvorni, potem bi se že lahko reklo, da jih učini neskončno dobrotljivo bitje; ako pa bi bili vsi pogubonosni, bi lahko rekli, vsi prihajajo od popolnoma zlobnih duhov. Ker pa so pojavi taki, da človeku zdaj koristijo, zdaj škodujejo, morajo jih potemtakem povzročati različni, med seboj nasprotujoči si duhovi; ali pa jih učinja kako omahljivo, švigašvaga bitje, ki je danes to, jutri ono, danes polno dobrote, jutri polno zlobe; ali pa slednjič — in to je zadnja možnost — nastanejo le vled fizikalne nujnosti, vsled neizogibnosti večnih, nespremenljivih, železnih zakonov prirode, brez ozira na človeka, brez vsakega ozira na to, kakke posledice imajo za človeka.

V nesmiselnih nauk, da je pripisovati vse pojave dobrih in hudobnih duhovom, se je verovalo in se veruje še danes v najraznejših oblikah. Da veruje večina ljudi tudi v današnjih časih še na nevidno bitje, ki lahko poljubno poseže v naravni tok stvari, je dokazano že s samim dejstvom, da se skoro vsi taki ljudje zatekajo k molitvi. Tisoči prosijo v gorečih molitvah — morda ravno zdajle — neko dozdnevno, nevidno moč, da poseže v naravni razvoj njim v prilog. Nekateri si želijo ozdravljenja; drugi ga prosijo, da čuva nad dragim svojem, ki je v tujini; eni prosijo bogastva, drugi dežja, tretji solnca; nekateri molijo, da jih obvaruje pred kugo in boleznijo, — nasprotno pa si želé zdravniki čim največ bolnikov; nekateri zaman prosijo vsakdanjega kruha; drugi prosijo za telesno moč, — in le tu pa tam prepusti kdo gospodu bogu, da sam ukre-

ne po svoji prevdarnosti, kakor se mu najboljše prav malo pa je takih, ki bi ga resno prosili za svetljenje pameti! Tisoči prosijo, naj jih čuva satanom; drugi ga prosijo kot David za masšev in še drugi molijo (k svojemu dobremu bogu) naj jih ne pelje v skušnjava. — Vsa ta molitve melji in izhaja iz vere, da višje moči ne le da stanu, marveč da jih je najbrž tudi volja poseg naravni red vesoljstva. Ta vera je razširjena pri liki večini vseh plemen in narodov. Vse svetege so polne poročil o takem božjem posredovanju in naše sveto pismo ne dela v tem oziru noben jeme.

Ako se veruje v bitje, ki stoji nad naravo, tem je pač popolnoma logično, če se tudi veruje, je ta moč v stanu poseči ovirajoče v naravni r in spremeniti prirodne zakone, ter da bo to tudi rila. Kajti če bi se tako vmešavanje ne doka kakšen pomen naj bi potem sploh še imela ta Sveto pismo nam ve povedati o najčudovitejših merah takega božjega delovanja. Živali govorijo kor ljudje; studenci privrejo nakrat na dan i hega skalovja; solnce in mesec se v navskriž vsemi prirodnimi zakoni ustavita na svoji po nebu, samo da bi imel Jozua več časa za mor senea solnčne ure se pomakne za deset stopinj zaj, samo da bi se neznatnega kneza barbars ljudstva prepričalo, da ne bo umrl za gnoječim lami; ogenj neče goreti; voda se trdovratno i stopiti v svojo naravno lego, marveč stoji pol kakor stena; pesek se spremeni v uši; navadne hodne palice se pretvorijo v kače, — samo zato je gospod bog poln vseh muh! — in se potem d drugo požrejo; šumljajoči potoki, vsem zaka tečnosti kljubovaje, tečejo leta in leta navkrebe le za šalo! — spremljajoči izvoljeno ljudstvo n tovanju; prorokovanje je lažje ko zgodovina novi božji se zaljubijo v hčere človekove; že se spreminjajo v solnate stebre, samo da si ljud že zapamtijo važen dogodek; žvepol najfiniješe kovosti se importira colnine prosto iz nebes (Sod in Gomora); obleka se ne obnosi in ne postane majhna 40 let (Judje v puščavi); ptiči otve hotel, da brezplačno prehranjajo potujoče pr medvedje raztrgajo male otroke, ker so zasram starega moža, ki ni imel lasulje; telesna moč je visna od dolgosti las (Samson); mrtvi ljudje sp živijo, le da nagajajo svojim sovražnikom in dičem; čarovnice in čarodeji se prijazno pomenj in neprisiljeno zabavajo z dušami umrlih. (Dalje prih.)

KRIŽEVE TEŽAVE.

Ivan Molek.
(Konec.)

III.

In tako pride.

Vražji je svet! Človek se ubija lefa in leta; vbija svojo mladeniško moč v ameriško železo, v premoč in tako dalje. Potuje iz tvornice v tvornico, iz pekla v peklo, — mečejo ga iz brloga v brlog in nazadnje iz ceste na cesto. Sanje izginejo, trpljenje in sužnost pa ostane. Včasih se revež privadi trpljenju, pozabi na muke in se oženi, kakor gre po pravilih. Trpljenju se obesi novo trpljenje, in tako gre naprej. Ljubita se, čeprav sta lačna; ljubita se v hiši in po sunku iz hiše na cesti.

Jože Križ se je tudi oženil, kakor se jih oženi na stotine, na tisoče onih, ktere pojajo človeške zveri. Oženil se je in prišli so otroci. Nastanila se je v hiši, kamor je že prišel, domača godba. Vse bi bilo lepo in dobro, če bi le človek z gotovostjo računal, da se mu pustil dostojno živeti. Ampak tega ni. . . Sujejo te iz luknje v luknjo, iz pekla v peklo — in slednjič na cesto, kjer obsediš in se čudoma vprašaš: Kaj sem pa naredil hudega? Ali ne delam rad?

Tako so poglgnili tudi Križa. Prepotoval je dober kos Amerike, — še predno se je oženil in je imel domačo godbo — in se čutil, kako bedasto je včasih mislil v starem kraju. Bodi v starem kraju ali v Ameriki, revež si, kajti bratje-ljudje, ki so zaklenili v blagajne vse, sree, dušo in pamet, so napravili z zemlje velikansko ječo, iz ktere ni izhoda. Če nisi ječar, si pa jetnik, in pogineš kot jetnik! Vražji je svet!

Na svojem potovanju je Križ trčil s svojo prvo ljubico. Mimo je šel in si mislil: "Pogledat jo grem, kakšna je. Tega mi ne bo zamerila, potem pa grem." Moško je potrkal in vstopil. Pri mizi v kuhinji mu je kazala hrbet debela bunka, napihnjena kot stog slame s kepico povitih las na glavi. Bunka se obrne in Jože je komaj spoznal v posvalkanem, tolstem obličju nekdanji Anžkin obraz. In v tistem trenutku, kakor na ukaz, se pa pridrvi v kuhinjo četvero umazanih otročev, ki obkolijo bunko.

"Mama, ma . . . mama, mama, ma . . .!"

Jožetu je bilo tesno pri sreč.

"Mimo sem šel in sem vstopil; kako je?"

"Bo že! Mož se vrne z dela šele zvečer —"

. . . Pameten bodi, Jože, in pozabi . . .

"Naj pride! Pa se dobro imejte, srečno!"

Slabo mu je prihajalo, zato je bežal ven, na zrak.

Prvič in zadnjič — nikdar več!

IV.

Ali je pa sploh to vredno? Namreče! ukvarjati se s temi neumnimi spomini in vlačiti pred oči davne, neumne obraze? Ne in ne! Kdor je možak, se jih bo otresel, kakor se otrese — mačka mokrote; kdor je pa slabčji, temu seveda ni pomagati; kremžil se bo kakor stara trejalka v cerkvi, in nazadnje je pijanec, norec, ako prej ne umrje. . . Kdor se že kremži, naj se vsled nečesa, kar je med ljudmi vredno kremženja. V malem je vredno, če se ti elegantno oblečen gospod ob lepem vremenu vsekne na suknjo in potem naglo pravi: Pardon, nisem imel namena! Kana!ja, pravzaprav bi moral on obrisati nečistočo na suknji! . . . Bi mu že dal pardon —. Vredno je tudi, če poveš prijatelju-rojaku o svoji nezgodi, pa te — tepec — poprosi za cigareto, povabi na maškarni ples, ali ti celo banko vrže pod nos. . . To so razlogi, vsled kterih naj se bednik kremži. Cigareta, maškarni ples in banka, to so tri stvari, vsled kterih bi kisal obraz tudi elegantno oblečen gospod, ki se tebi niemenič vsekne na suknjo.

In slednjič: če ima človek v notranjem žepu suknje pravilno zganjen papir, na katerem stoji, da ima v peti dneh plačati toliko in toliko, ali pa iznesti svojo sirotijo na cesto — prosim vas, ali ni vredno, da siromak nategne gube na obrazu? Navsezadnje pa še tista tužna muzika v hiši! Žena joče v baritonu in otroci evliljo, da je joji. To se prenese le, ako človek posesti v gostilni in sanja o neumnem krčmarjevem obrazu. Krčmar si prižge cigaro, pogladi se po trebuhu in pljune po nesreči ravno tam, kjer se ocejajo pomiti kozarci. Kaj se že!

Jože Križ je še vedno dremal. Kako ne bi? — saj je bil v gostilni, v mirnem prostoru, in slišal je tudi, da saluner ni pljunil na tla temveč nekam med kozarce pod baro. In zadovoljen bi bil tu-

di, da je v sami beznici, med t kaji, med rokovnjači, kjer la pošastne sence divjih ljudi, zajočih svoje dolge roke po t zepih. Cesar nima, tega mu ukrade živ človek.

"Kaj praviš, krčmar, ali je bro, če človek nič ne gleda, pljune?"

"Kaj te briga, naj-pljuni Saj ga po svojem. Sicer pa bom zaprl vrata."

"Že prav! Vrata doli ali Jaz sem sklenil, da nočoj ne g domov; imaš li kako ležišče?"

"V salonu te ne puščam, dasi vem, da nisi pijanec, dru pa nimam. Zakaj pa ne bi šel mov? Kaj bodo žena in deca, ste poniglave! K ženi pojdi povej ji, da bo jutri bolje! P mu emeriti?"

Krčmar je bil jezen.

"Bolje — bolje! To sem j vedal že pred tremi leti, la leto, povem ji vselej za božjo novo leto, na spomlad, por vsakega prvega v mesecu — misliš, da je bolje? Vraga j tri leta se lažem sebi in njej, zmerom isti veliki petek. . . ko naj se še lažem!"

"Laži, kakor že lažejo dr Saj vsi lažemo!"

"Še nekaj, krčmar! kaj pa se bi nalagal svojemu hišn gospodarju; takole recimo: bi mi bu, da imam denar, da bi ko plačal, pa nalašč ne mar ker nočem več biti v tisti um ni luknji — zato grem raje cesto."

"Zdal mi je zadosti! Po to! Zaprl bom vrata."

Jože Križ je šel domov. Po in nalahko je odprl in spet z vrata. Po prstih je stopical mize, kjer se je vsedel na sto sobi je bilo vse tiho; na post so pritajeno spali otroci, le je zdajpazdaj zaječala v te sanjah. Domači koncert je z ne uтиhnil. Tako je sedel K temi, podprl z rokama trudno vo in želel si je bedasto željo bi tam na postelji tako spali jeden teden. . .

Bolečine! Neprestane, nadi joče bolečine. Kako težko za našati. Noben pripomoček olajša tega tako, kakor sveto znani Ancher Pain Expeller. Za trganje in nervoznosti ni šega. 25c in 50c.